

NS Lunch Talk 23 สิงหาคม 2554
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
เรื่อง ประเด็นและคำถามสำหรับการวิจัยด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับ FTA
โดย รศ.ดร. รัชณี ศุภจินทรรัตน์
.....

ความเป็นมา

เขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) เป็นการรวมกลุ่มเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่มที่ทำข้อตกลงให้เหลือน้อยที่สุดหรือเป็น 0% และใช้อัตราภาษีที่สูงกว่ากับประเทศนอกกลุ่มข้อตกลง รวมไปถึงการเปิดเสรีด้านบริการ (Service) และการลงทุน

กรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Service: GATS) ระหว่างประเทศ

กลุ่มประเทศที่มีการเจรจาการค้าเสรี (FTA) กับไทย: ไทยมีประเทศคู่เจรจา ทั้งหมด 14 คู่ และในกลุ่มอาเซียน

อาเซียน (ASEAN) มีสมาชิก 10 ประเทศ ซึ่งเข้าร่วมเป็นสมาชิกในเวลาต่างกัน 1) บรูไน 2) กัมพูชา 3) อินโดนีเซีย 4) ลาว 5) มาเลเซีย 6) พม่า 7) ฟิลิปปินส์ 8) สิงคโปร์ 9) ไทย 10) เวียดนาม

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน จากการรวมตัวกันเพื่อให้เกิดความมั่นคงแก่ประเทศสมาชิกอาเซียน ได้จัดให้มีการร่วมมือทางเศรษฐกิจ 4 ด้าน

1. ด้านสินค้า เขตเสรีการค้าอาเซียน (AFTA) Common Effective Preferential Tariff (CEPT)

2. ด้านบริการ เกิดกรอบความตกลงด้านการค้าบริการ (AFAS: ASEAN Framework Agreement on Services)

3. ด้านการลงทุน (ASEAN Investment Area; AIA)

4. ด้านความร่วมมือ กลไกในความตกลงด้านการลงทุน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement: ACIA) ครอบคลุมตั้งแต่การส่งเสริมและอำนวยความสะดวกการเปิดเสรีเพื่อให้เข้ามาลงทุนและการคุ้มครองการลงทุน

AFAS ปี 2539-2544 มุ่งเน้นการเปิดเสรีใน 7 สาขาบริการ

ปี 2558 เร่งรัดเปิดตลาดในสาขาบริการที่เป็นสาขาสำคัญ 5 สาขา โดยมีสาขาสุขภาพ เป็น 1 ใน 5

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)

ให้มีการเร่งรัดการรวมกลุ่มเพื่อเปิดเสรีสินค้าและบริการสำคัญ 12 สาขา (priority integration sectors) ได้แก่ การท่องเที่ยว การบิน ยานยนต์ ผลิตภัณฑ์ไม้ ผลิตภัณฑ์ยาง สิ่งทอ อิเล็กทรอนิกส์ สินค้าเกษตร ประมง เทคโนโลยีสารสนเทศ **สุขภาพ** และโลจิสติกส์ ในปี 2558

การค้าบริการระหว่างประเทศ

สาขาการค้าบริการ

ตามคำนิยามขององค์การการค้าโลก (WTO) ได้แบ่งสาขาการค้าบริการเป็น 12 สาขา

1. บริการด้านธุรกิจ (Business Services) ครอบคลุม**บริการวิชาชีพ**
2. บริการด้านสื่อสารคมนาคม (Communication Services)
3. บริการด้านก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการก่อสร้าง (Construction and Related

Engineering Services)

4. บริการด้านการจัดจำหน่าย (Distribution Services)
5. บริการด้านการศึกษา (Education Service)
6. บริการด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Services)
7. บริการด้านการเงิน (Financial Services)
- 8. บริการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและบริการทางสังคม (Health Related and Social Services)**
9. บริการด้านการท่องเที่ยวและการเดินทางที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว (Tourism and Travel Related Services)
10. บริการด้านนันทนาการ วัฒนธรรมและการกีฬา (Recreational, Cultural and Sporting Services)
11. บริการด้านการขนส่ง (Transport Services)
12. บริการด้านอื่นๆ (Other Services not Included Elsewhere)

บริการที่เกี่ยวข้องกับบริการด้านสุขภาพมี 2 ด้าน คือ

ข้อที่ 1 บริการด้านธุรกิจ (Business Services) ในหมวดบริการวิชาชีพ (Professional Services) ได้แก่ 1A-H บริการการแพทย์และทันตแพทย์ (Medical and Dental Services) 1A-I บริการสัตวแพทย์ (Veterinary Services) และ 1A-J **บริการผดุงครรภ์ พยาบาล นักกายภาพบำบัดและบุคลากรทางการแพทย์ (Services Provided by Midwives, Nurses, Physiotherapists and Para-Medicine Personnel)**

ข้อที่ 8 บริการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและบริการทางสังคม (Health Related and Social Services) ได้แก่ Hospital Services และ other Human Health Services นอกเหนือจาก 1A-J รวมถึงขนาดแผนไทย สปาฯ

รูปแบบการค้าบริการระหว่างประเทศ

ในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ GATS (General Agreement on Trade in Service) จำแนกสาขาบริการเป็น 4 รูปแบบ (Modes of Supply)

รูปแบบที่ 1 : Mode 1 การให้บริการข้ามพรมแดน (Cross Boarder Supply) หรือเรียกว่า การค้าบริการ mode 1 หมายถึง การให้บริการข้ามพรมแดนโดยที่**ผู้ให้บริการ และผู้รับบริการต่างอยู่ประเทศของตน** โดยผู้ให้บริการไม่ต้องปรากฏตัวอยู่ในประเทศประเทศลูกค้า แต่ตัวบริการเคลื่อนย้ายไปยังผู้รับบริการได้ โดยอาศัยโทรศัพท์ โทรสารหรือสิ่งอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การให้คำปรึกษาผ่านสื่อ การส่งข้อมูลออนไลน์ การบริการโทรคมนาคม การศึกษาผ่านทางไกล และบริการให้คำปรึกษาผ่าน internet เป็นต้น

รูปแบบที่ 2 : Mode 2 การบริโภคข้ามพรมแดน (Consumption Abroad) หรือเรียกว่า การค้าบริการ mode 2 หมายถึง ผู้รับบริการเคลื่อนย้ายไปยังประเทศผู้ให้บริการ เป็นการให้บริการที่เกิดขึ้นในพรมแดนของประเทศผู้ให้บริการ โดยอาศัยการเคลื่อนย้ายของผู้บริโภคเป็นเงื่อนไขสำคัญ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ บริการด้านการท่องเที่ยว การออกไปรับการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลต่างประเทศ การไปศึกษาในต่างประเทศ เป็นต้น

รูปแบบที่ 3 : Mode 3 การเข้าไปจัดตั้งสถานประกอบการ (Commercial Presence) หรือเรียกว่า การค้าบริการ mode 3 หมายถึง การจัดตั้งหน่วยธุรกิจเพื่อให้บริการในต่างประเทศ เป็นการเข้าไปลงทุนจัดตั้งธุรกิจในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้บริการในประเทศลูกค้า เช่น บริษัทต่างชาติเข้ามาเปิดสาขาในประเทศไทย หรือบริษัทไทยไปเปิดสาขาในต่างประเทศ เป็นต้น

รูปแบบที่ 4 : Mode 4 การเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามพรมแดน (Presence of Natural Persons) หรือเรียกว่า การค้าบริการ mode 4 หมายถึง การที่บุคคลธรรมดาของประเทศหนึ่งเดินทางเข้าไปทำงานในอีกประเทศหนึ่ง เป็นการเข้าไปทำงานประกอบอาชีพในสาขาบริการด้านต่างๆ เป็นการชั่วคราว ในประเทศลูกค้า เช่น วิศวกรต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทย คนไทยเดินทางไปประกอบอาชีพแพทย์ในสหรัฐฯ ครูต่างชาติเข้ามาให้บริการสอนภาษาในประเทศไทย เป็นต้น

กรมเจรจาการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการด้านการเจรจาการค้าต่างประเทศ
แผนงานการพัฒนาศักยภาพด้านการค้าระหว่างประเทศกับสุขภาพ: สวรรส (สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข)
 ได้จัดทำแผนงานการพัฒนาศักยภาพด้านการค้าระหว่างประเทศกับสุขภาพขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เสริมสร้างศักยภาพ ระดับบุคคลและหน่วยงานในการสร้างและบริหารองค์ความรู้ด้านการค้าระหว่างประเทศและสุขภาพ
2. สร้างความเข้มแข็งของกระบวนการเจรจาการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์ ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
3. สร้างศักยภาพของทุกภาคส่วนให้มีความรู้ความเข้าใจต่อผลกระทบจากการค้าระหว่างประเทศ และเกิดประโยชน์สูงสุดจากการค้าระหว่างประเทศ รวมถึงมีมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบด้านลบที่จะเกิดขึ้น
4. ชี้แนะนโยบายความรู้และข้อเสนอและเชิงนโยบายจากองค์ความรู้ภายใต้แผนงานฯ ด้วยกลวิธีการต่างๆ ในการสื่อสารให้กับสาธารณชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาการค้าระหว่างประเทศกับสุขภาพทราบอย่างทั่วถึง

กิจกรรม 1. สร้างองค์ความรู้: ทบทวนวรรณกรรม วิเคราะห์ผลการศึกษาวิจัยและกฎระเบียบ กำหนดหัวข้อ และจัดลำดับความสำคัญ

2. พัฒนาศักยภาพ: ตัวบุคคล, ระบบ
3. พัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย

ประเด็นและคำถามสำหรับการวิจัยด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับ FTA

จัดทำโดยแผนงานการพัฒนาศักยภาพด้านการค้าระหว่างประเทศกับสุขภาพ

ภาพรวม

1. การวิเคราะห์กระบวนการทางนโยบาย (policy process) ของการพัฒนานโยบายการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับบริการสุขภาพ
2. การคาดการณ์สถานการณ์การค้าด้านบริการสุขภาพระหว่างประเทศไทยในอนาคต (เพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านนโยบายและศักยภาพของประเทศ)

รูปแบบที่ 1 การบริการข้ามพรมแดน (Cross border services)

3. ผลดีและผลเสียที่ประเทศไทยได้รับจากการทำ outsource บริการทางการแพทย์ ทั้งในฐานะผู้รับงานและผู้จ้างงาน
4. การทำ outsource บริการทางการแพทย์ มีความคุ้มค่าการใช้จ่ายหรือไม่อย่างไร
5. ผลกระทบจากการให้บริการทางการแพทย์ผ่านระบบ on-line

รูปแบบที่ 2 การรับบริการในต่างประเทศ (Consumption abroad)

6. การวิเคราะห์ช่องว่างการให้บริการรักษาพยาบาลในประเทศไทย การให้บริการแก่ประชาชนไทยเพียงพอหรือไม่ และประเทศไทยมีอุปสงค์การให้บริการมากพอที่จะให้กับชาวต่างชาติหรือไม่
7. ผลกระทบจากการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศ (excellent centre) ของโรงเรียนแพทย์ต่อระบบการบริการสุขภาพ (excellent centre) ของโรงเรียนแพทย์ต่อระบบบริการสุขภาพ (ทั้งด้านบวกและลบ)

รูปแบบที่ 3 การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ (Commercial presence)

8. วิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มของการลงทุนตรง (FDI) ในธุรกิจบริการสุขภาพ และผลกระทบต่อระบบการบริการสุขภาพของไทย
9. วิเคราะห์ผลกระทบต่อระบบการบริการสุขภาพของไทยจากการขยายการลงทุนในโรงพยาบาล ภายใต้ AFAS

รูปแบบที่ 4 การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา (Movement of natural person)

10. สมองไหลภายในประเทศเกิดขึ้นจริงหรือไม่ และจากสาเหตุอะไรบ้าง
11. การรับแพทย์ชาวต่างชาติเข้ามาทำงาน เพื่อรองรับ Medical Hub
12. การเคลื่อนย้ายของบุคลากรสาธารณสุขกับการพัฒนาศักยภาพ
13. ผลกระทบจาก MRAs ภายใต้ AFAS

ผลการสำรวจการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริการสุขภาพของประเทศไทย

จากการรวบรวมศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริการสุขภาพของประเทศไทย ระหว่างปี 2540 – 2553 สามารถสรุปได้เป็น 7 กลุ่ม ดังนี้ (โดยแผนงานการพัฒนาศักยภาพด้านการค้าระหว่างประเทศกับสุขภาพ)

1. การเปิดเสรีการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริการสุขภาพของไทย และผลกระทบในภาพรวม จำนวน 5 เรื่อง
2. นโยบายเกี่ยวกับการเปิดเสรีการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริการสุขภาพ และความเชื่อมโยงของนโยบายจำนวน 1 เรื่อง
3. การค้าบริการสุขภาพรูปแบบที่ 2 (Mode 2 Consumption abroad) จำนวน 5 เรื่อง
4. การค้าบริการสุขภาพรูปแบบที่ 3 (Mode 3 Consumption Presence) จำนวน 3 เรื่อง
5. ผลกระทบจากการค้าบริการสุขภาพต่อบุคลากรสาธารณสุข จำนวน 6 เรื่อง
6. ผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าทวิภาคี จำนวน 3 เรื่อง
7. การเปิดเสรีการค้าการระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริการสุขภาพภายใต้กรอบอาเซียนจำนวน 3 เรื่อง

โดยมีรายละเอียดของการศึกษาวิจัยในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

1. การเปิดเสรีการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริการสุขภาพของไทย และผลกระทบในภาพรวม

- Janjaroen W, Supakankunti S. International trade in health services in the millennium: the case of Thailand In: Vieira C, editor. Trade in health services: Global, regional and country perspective. Washington DC: WHO PAHO; 2002

- ชื่นฤทัย กาญจนะจิตรา วรัญญา เตียวกุล ชะเอม พัทณี วิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร. การทบทวนสถานการณ์และองค์ความรู้เพื่อพัฒนาชุดโครงการวิจัยการค้าบริการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ. รายงานเสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2547

- Kanchanachitra C, Supakankunti S, Petrakart P, Limpananont J, Sethsirote B. Implications on health from trade policy. National Health Assembly. Bangkok, Thailand; 2004

- ศุภสิทธิ์ พรธรรุโณทัย ครรชิต สุขนาค. ผลกระทบของการเปิดเสรีการค้าบริการด้านสุขภาพต่อประเทศไทย. โครงการ WTO Watch สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2548

- Smith RD, Chanda R, Tancharoensathien V. Trade in health-related services. The Lancet 2009;373(9663):593-601.

-

2. นโยบายเกี่ยวกับการเปิดเสรีการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริการสุขภาพ และความเชื่อมโยงของนโยบาย

- Pachanee C, Wibulpolprasert S, Policy Coherence between Health Related Trade and Health System Development in Thailand. Paper presented at the workshop “Developing National Policy Coherence and Capacities in Trade and Health for Countries in WTO Accession Negotiations” WHO/SEARO, New Delhi, 12-13 October 2004.

3. การค้าบริการสุขภาพรูปแบบที่ 2 (Mode 2 Consumption abroad)

- Mongkolporn V. Aklephan C, Kanchanchitra C, Tangcharoensathien V. Demand and supply of medical services for foreign patients: Study of impacts on the health system and human resources for health in Thailand. Research report. Bangkok International Health Policy Programme, Ministry of Public Health; 2005

- Laongbua C. Health service utilization of Japanese visitors in Thailand. (PH.D.thesis). Population and Social Research, Faculty of Graduate Studies. Bangkok: Mahidol University:2006

- Pachanee C, Wibulpolprasert S. Incoherent policies on Universal Coverage of Health Insurance and Promotion of International Trade in Health Services in Thailand. Health Policy and Plan. 2006:310-8

- อัญชญา ณ ระนอง, วิโรจน์ ณ ระนอง, ศิรชัย จินตารักษ์. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัย แนวทางการพัฒนาการเป็นศูนย์กลางสุขภาพของประเทศไทย (Thailand Medical Hub) เสนอคณะกรรมการส่งเสริมการค้าบริการ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; สิงหาคม 2551.

- Pachanee C. Implications on Public Health from Mode 2 Trade in Health Services: Empirical Evidence (A case of Thailand). Paper supported by The World Health Organization and presented at the Workshop on the movement of patients across international borders –emerging challenges and opportunities for health care systems 24-25 February 2009, Kobe, Japan

4. การค้าบริการสุขภาพรูปแบบที่ 3 (Mode 3 Consumption Presence)

- Buddhasri W, Saithanu S, Tangcharoensathien V. Private hospital industry in Thailand after the economic crisis, 1996-2001. Nonthaburi: International Health Policy Program-Thailand; 2003.

- Chantarangsi U, Rungsithanasak W. Past, Present and Future of FDI in Thailand. www.bot.or.th/BOThomepage/DataBank/Exoncond/semina/EcoM/7-2-2003-Eng-1/FDI_memo_newcommandRR.pdf. 2003

- Pachanee C, Wibulpolprasert S. Making foreign direct investment in health services works to improve health care for the poor: The experiences from Thailand. Paper supported by the

North-South Institute, Canada and presented at the WHO workshop “Trade and Health: Policy Coherence for Human Development” McGill University, Montreal, Canada, 6-7 October 2005.

5. ผลกระทบจากการค้าบริการสุขภาพต่อบุคลากรสาธารณสุข

- Wibulpolprasert S. Internaltinal trade and migration of health care workers: Thailand’s experience. In Matto A and Crazaniga A, editors. Moving people to deliver services. Washington DC: The World Bank and Oxford University Press, 2002: 171-178

- Wibulpolprasert S. Pachanee C, Pitayarangsarit S, Hempisut P International service trade and its implications for human resources for health: a case study of Thailand. Human Resources for Health.2004 [29 June 2004]

- Noree T, Chokencaichan H, Mongkolporn V. Abundant for the few, shortage for the majority: The inequitable distribution of doctors in Thailand.Thailand country paper presented at the Workshop on “Asian Action Learning Network on Human Resources for Health” 3-5 August 2005. In; 2005

- Wibulpolprasert S, Pachanee C. Addressing the internal brain drain of medical doctors in Thailand: The story and lesson learned. Global Social Policy. 2008;(1):13-5.

- คณะทำงานศึกษาทบทวนประเด็นกำลังคนด้านการแพทย์และสาธารณสุขสาขาการพยาบาล (2511) การคาดประมาณความต้องการและอุปทานกำลังคนด้านพยาบาล. กระทรวงสาธารณสุข. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์.

- ชินกร โนรี (2551) วิฤตความขาดแคลนแพทย์ในประเทศไทย: ทิศทางและแนวโน้ม. สำนักงานวิจัยและพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ

- อติศร ภัทราดุลย์ (2548) ผลกระทบนโยบาย Medical Hub of Asia ต่อระบบสาธารณสุขไทย. มติชนรายวัน วันที่ 16/07/2005

6. ผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าวิชาชีพ

- Seaririwattana S, Kanacharoen I,Ratana-amorn P, Singhakaew S, Gungwarnlert R, Unnakitti S, et al. The impact of medical services from free trade agreement between Thailand the United States of America. Bangkok: The Secretariat of the Senate; 2006

7. การเปิดเสรีการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริการสุขภาพภายใต้กรอบอาเซียน

- Chalamwong Y and Tansaewee P. Movement of health care and information technology professionals in Thailand: Impact implication of AFAS. TDRI Quarterly Review 20, No2 (2005).

- Arunanondchai J, Fink C. Trade in Health Services in ASEAN Region, World Bank Working Paper No. 4147. 2007.

- Arunanondchai J, Fink C. 2007. Trade in health services in the ASEAN region, Health Promotion International Vo.21 No. S1: 59-66. DOI:10.1093/heapro/da1052
- Pachanee C, Wibulpolprasert S. Trade in Health Services in the ASEAN Context. In: Blouin C, Heymann J and Drager N, editors. Trade and Health: Seeking Common Ground. Montreal: McGill-Queen's University Press, 2007: 151-166.
- Pachanee C, Wibulpolprasert S. MRAs for health professionals in ASEAN –Initial movements for future freer flow of health professional in ASEAN? Paper developed for the International Council of Nursing for the first World Health Professional Congress on Regulations, Geneva, 17-18 May 2008.

การประเมินข้อมูลที่ต้องการ
ด้านการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับบริการสุขภาพ

1. กระบวนการการค้า
 - ขั้นตอนการเจรจาการค้า/ ผู้เจรจาหลัก/ องค์ประกอบคณะ
 - บทบาทของกระทรวง สธ และผู้เกี่ยวข้อง ก่อน/ ระหว่าง/ หลังเจรจา
 - วิธีการประสานงาน ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - นโยบายที่เกี่ยวข้อง
 - กฎหมาย/ กฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
2. ผู้มีส่วนได้เสีย
 - การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย/ จุดยืน
 - รายชื่อผู้มีส่วนได้เสียและผู้เกี่ยวข้อง (กลุ่มผู้เจรจา กลุ่มวิชาการ/ ให้ข้อมูล กลุ่มภาคประชาชน)
 - มาตรการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการค้า
3. ข้อมูล Mode 1 Cross border consumption
 - บริการทางการแพทย์ที่ไทยให้บริการ
 - ผู้ให้บริการ/ ประเทศผู้รับบริการ
 - บริการทางการแพทย์ที่ไทยรับบริการ
 - ผู้รับบริการ/ ประเทศผู้ให้บริการ
 - ค่าใช้จ่าย/ มูลค่ารวม
 - ผลกระทบ/ ปัญหา/ ข้อควรพิจารณา
4. ข้อมูล Mode 2 Consumption abroad
 - จำนวนผู้ป่วยต่างชาติ/ จำนวนครั้งที่มา/ ประเทศ
 - ปัจจัยที่ทำให้ผู้ป่วยต่างชาติมาใช้บริการ
 - สัดส่วนผู้ป่วยที่เดินทางเพื่อมารับการรักษา/ นักท่องเที่ยวที่ป่วยระหว่างเดินทาง/ expatriate
 - โรงพยาบาลที่ให้บริการผู้ป่วยต่างชาติ
 - บริการทางการแพทย์ที่นิยม
 - อัตราค่าบริการ/ อัตราสำหรับผู้ป่วยไทย
 - รายได้จากผู้ป่วยต่างชาติ/ การกระจาย
 - ความต้องการบุคลากรทางการแพทย์เพื่อให้บริการแก่ผู้ป่วยต่างชาติ

- เปรียบเทียบ อัตราเงินเดือนบุคลากรทางการแพทย์
 - จำนวนแพทย์ในภาครัฐที่ปฏิบัติงานนอกเวลาในโรงพยาบาลเอกชน
 - การเข้าถึงบริการของผู้ป่วยไทย
 - กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
 - ผลกระทบ/ ปัญหา/ ข้อควรพิจารณา
5. ข้อมูล Mode 3 Commercial presence
- รายละเอียดสถานที่พยาบาลที่มีการลงทุน/ ร่วมทุน จากต่างชาติ
 - สัดส่วนการลงทุนจากต่างชาติ
 - เปรียบเทียบการลงทุนจากอดีตถึงปัจจุบัน
 - การลงทุนของไทยในต่างประเทศ
 - อัตราค่าบริการ/ อัตราสำหรับผู้ป่วยไทย
 - การกระจายรายได้ของสถานพยาบาลที่มีการลงทุน/ ร่วมทุนจากต่างชาติ
 - กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
 - ผลกระทบ/ ปัญหา/ ข้อควรพิจารณา
6. ข้อมูล Mode 4 Movement of natural person
- จำนวนบุคลากรทางการแพทย์ที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละปี
 - จำนวนบุคลากรทางการแพทย์ไทยที่เดินทางไปทำงานในต่างประเทศ
 - จำนวนบุคลากรทางการแพทย์ต่างประเทศที่ทำงานในประเทศไทย
 - การคาดการณ์ผลดี/ ผลเสียจาก MRA
 - สถานการณ์บุคลากรทางการแพทย์ของไทย/ ความเพียงพอการกระจายตัว
 - หลักสูตรแพทย์/ พยาบาล ภาควิชาภาษาอังกฤษ
 - ผลกระทบ/ ปัญหา/ ข้อควรพิจารณา